

MIROSZLÁV KRLEZSA:

Nyitott sír fölött bús gyülekezet)*

„Nyitott sír fölött, bús gyülekezet, hullatok égő gyászú könnyeket.
A bölcs isteni végezet napok közé emelt
közülünk még egy nagy költő-szívet.
És míg a szó mint meddő jaj remeg,
vedd észbe, bús gyülekezet,
hogy férgék vagyunk a viszonylagos földi sár felett.”

„Ez a koporsó nemzeti katasztrófa,
nincs helye itt dagálynak! Őszinték itt a könnyek!
Kedvencét Euterpének, a negyedik istennőnek
ragadta el a sors és adta vissza a földnek,
Kedves halottunk sírján, mint kultúrkatasztrófa
illet meghajtott főket a legutolsó strófa.”

„Korán halt meg, de zászló volt a kezében,
örök eszményeknek volt nemes őrizője!
A romboló Baal szobránál sohasem dőlt le,
s hárfája nem Mammonnak s Aranyborjúnak pengett!
A költő világított, mint a sötétben fákllya,
angyali derűje nem látott sose szennyet.
Sírásó urak, vegyük le cylinderünket nyitott sírja mellett,
egyesületünk s a tűzoltó liga nevében
a könyv mártírja előtt fejem meghajtom mélyen.”

Cilinderek, sírásók, esernyők, kivasalt bánat
és koporsó a sárban. Koszorúk. Halk őszi eső.
Rímek és ritmus bolondja fölött most ez az emberevő
szemébevigyorog egy véres költőhalálnak.

Nyitott sír fölött, bús gyülekezet,
otromba orrszarvú a szava!
Ez a tapírorrmány, ez a sakálragya,
kinek a tekintélye: koronás névjegyek
s doktori diploma hólyagfeje felett,
süketnéma gnómokat tesz bolonddá.
Az „övéihez” húz ő, s az „övéi” hozzá!
Ő jelképez példás férfiút és jó hazafit.
s a gnómok spriccert isznak: káró, treff és pikk,
és mindez régi nóta s százszor elsütött vicc!
S mindez halottas mese, riasztó,
és öröm, nikotin, méreg-fiaszkó,
s gyönyörű, egyetlen, teli flaskó...

Nyitott sír fölött, bús gyülekezet,
nem is ember, hal ez az ember,
ki lírával hízik s vízbefult gyermekekkel.
Sápadt arcok között, ebben a bús iszapban,
rothadt vízirém, polip ő, irgalmatlan,
szemén krokodilus-könny, a száján falánk hab van,
szemét forgatja, mint vén ravaszdi kappan,
nyitott sír fölött árnyakat sirat,
szerepe: őrizni a „kék ideálokat”,
s a szépség ennek a szörnynek tréfás sírfelirat.

Ez az író, esztéta, tiszta belleszprít,
aki földet „örök szépséggel tisztít
sártól, büntől, hústól s minden gonosztól”,
nyitott sír fölött, hol új koporsó posztol,
cilinderes és magasztos gyásza
nyújt biztosítást,
hogy ez az Augur, az égi bírák mása,
önzetlenül csak arra gondol,
hogy a honi szépírást
be ne fussa a materializmus destruktív bogánca.

Nyitott sír fölött, bús gyülekezet,
ez a sírásó csámcsog hivatás pátoszáról,
mikor a halál végleg leláncol
egy új koporsót, s még egy költő-szívet
ahogy ő mondja: „napok közé emelt”,
ez a szélhámos a fekete láda felett
hazudozik és fáklyák fénylenek,
gnómok, a szavaihoz szomorú keret,
ez a gazember úgy csal, mint egy tapasztalt ringyó,
ha gyűrött csipőin szűzesen ringó.

Ez az ember hazugságokat csámcsog,
cinizmusával forrásaink okádjá,
minden bűnök s fekélyek genyibűzös kloákája!
És senki sincs, hogy mondja: uraságod,
mars a feledésbe, ahová való!
De nincsen gerinc, meg nem hajoló,
és nyelv, nem alázatosan nyaló,
ahol a szentelt szabály alkalmazható:
hogy nullák vezetnek sajtót és irodalmat,
s az ostobaság gigászi dolomit-barlang,
s a senkik maguk alá annál többet kaparnak!
És senki sincs, hogy ezt a vén pecéért,
a társadalom ez oszlop-szegletét,

e hazafit és nemes író-vezért
nyitott sír fölött arconvágja,
s belefojtsa a vérszagú sárba.

Avagy e tapír, e rém lidérc-pofája,
nem a mi holtunk volt szívét vájja?
Avagy e sátánfattyú nem bordákat árul
vérben fürdetett aranyért, galádul?
Avagy nem ő, ki tört gerincben élvez,
s éhség rimánkodik könnyörtelen zsebéhez?

Örül, ha könnyet láthat a szemben
és szeret térden erős lábon-levőket,
szava, mint gonosz mementő zörget:
„Tüdőbaj, gyógyíthatatlan, kialszik az ön napja,
és ön kiköltözik a temető-iszapba,
minek önnek tehetség (hogya nekem nincs)? Ezek mind suta
[próbák,
az élet gonosz álom, és piszok, és disznóság.”

Ő, aki áldja árvák zokogását,
és a jellem viaszkká olvadását,
kuttyák kúszását, lába nyálazását,
most hazudik a nyitott sír fölött.
Költő teste fölött nagyhangon így beszél:
hogy halhatatlan csak a Lángész és a Bér.
Örök bíró elé ő követi a holtakat,
azt mondja, „földi kínjuk meddő nem marad”,
mert „a tehetségek égi itallal csordult poharak”!
Ő sír és jajgat s a mellét döngeti,
hiszen a nemzet gyászát kell kifejezni neki.
Mint koszos majom mászik a frázis-fára,
és senki sincs, hogy a frázisról lerázza.

A csorba fogak, a bagó-lepedék,
nikotin-búzzal dohos száj-fenék,
fenevad-agyar ez, ahogy beszél, beszél,
és a beszéde édes, mint a jánoskenyér!

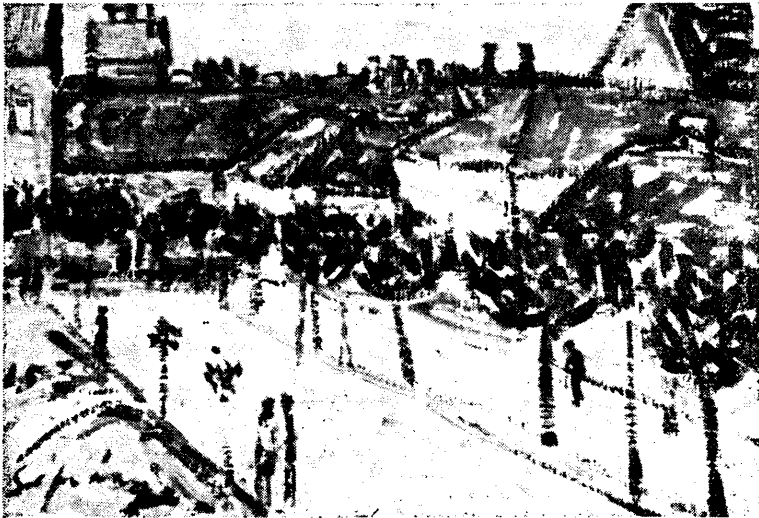
Búz és irigység pállott szája-tája,
ész, erő, eszme szegyenfája,
ez a nyitott seb, foltjaink foltja,
minden rossznak oka s okoltja,
könnyez egy boldogtalan holttetem felett,
mely „az örök eszmények áldozata lett”!

Krlezsa Miroszláv: Nyitott sír fölött

A „szépség titkairól” papol és ugat,
ész és tehetség híja s tagadása.
Ahol ez lép, sikoly a tapodása,
nyögés jelöl az útja mögött utat.
Így rőfög, bűzlik, újságot nyomtat,
ő az „atyánk”, „pártfogónk”, „támasza a honnak”!
„Zászlónk”, „nagy férfiünk”, a „biztos eszme-szikla”!
Ó, te dög, te sakál, te polip, te hidra,
versem, ezt a szitok- és útálat-verset
a homlokodra sírkőnek vésem,
hogy minden arra járón akár a lápisz égjen,
ezen az élő síron legyen eleven szégyen,
s beszéljen a korunkról, amikor szürke torzók
fontak be minden írott és kimondott szót,
s amikor fejetlen mondatok mocska
kúszott rajtunk, mint a poloska!

(Fordította: ÁCS KÁROLY)

*) Miroszláv Krlezsa 60. születésnapja alkalmából.

Sáfrány Imre

Zentai utca